

Maarten!

De geschiedenis herhaalt zich niet!

Door: Maarten van Rossem

MT nr. 0/0000

Onophoudelijk wordt de kredietcrisis naast de Grote Depressie van de jaren dertig gelegd. Het Nederlandse televisiejournaal kwam zelfs met een gedetailleerde vergelijking van de economische cijfers van de afgelopen maanden met die van het jaar 1931. Waarom juist dat peiljaar werd gekozen bleef raadselachtig. Evengoed had immers 1930 of 1932 kunnen figureren. Ik vermoed dat de cijfers van 1931 het best overeenkwamen met de huidige cijfers, zodat de berichtgeving het gewenste noodlottige karakter kreeg.

De vergelijking van de recente problemen met de jaren dertig is even begrijpelijk als stompzinnig. De geschiedenis wordt onveranderlijk te hulp geroepen als we worden geconfronteerd met onverwachte, bedreigende of onverklaarbare gebeurtenissen. Levert zij een bruikbare analogie – en dat doet het verleden met een beetje trekken en duwen altijd wel –, dan hebben we het gevoel iets meer te begrijpen van het zo onzeker stemmende heden.

Vooraf voor de zwartkijkers leveren de jaren dertig een aantrekkelijk scenario. De economische crisis zal de democratie destabiliseren, en dan is het ruim baan voor een messianistische demagoog. Inderdaad, daar duikt Adolf Hitler op, die eeuwige lieveling van de analogiedenkers.

Al dit denken in termen van historische analogieën is in hoge mate misleidend. In het geval van de Grote Depressie kan het zelfs schadelijk zijn, omdat de mensen alle vertrouwen verliezen als ze zich realiseren dat de crisis van de jaren dertig meer dan een decennium heeft geduurd en pas beëindigd is door de Tweede Wereldoorlog.

Laat ik, wellicht ten overvloede, hier nog eens een simpele waarheid constateren: de geschiedenis herhaalt zich niet! In de geschiedenis herhalen zich bepaalde patronen, maar die wijken toch steeds op significante wijze van elkaar af. Zou de huidige kredietcrisis ook op mondiale schaal meer dan een decennium gaan duren, dan zou de nu zo losjes gebruikte analogie met de jaren dertig relevanter zijn.

Eerlijk gezegd lijken de verschillen tussen de huidige crisis en die van de jaren dertig mij groter dan de overeenkomsten. Het is waar dat ook de Grote Depressie in eerste instantie werd veroorzaakt door volstrekt onverantwoordelijke speculatie met geleend geld. De reactie van de politieke en financiële autoriteiten was echter in 1929 en de jaren daarna volkomen anders dan nu.

De deskundigen dachten toen, geheel in overeenstemming met hun liberale beginselen, dat de economie gewoon 'uit moest zieken'. Het zou allemaal vanzelf weer in orde komen. Voor zover de overheid iets kon doen, diende zij te bezuinigen, de export te bevorderen en de import af te knijpen.

Dat waren allemaal maatregelen die de crisis verergerden, in plaats van die te bestrijden. De toenmalige Amerikaanse president Herbert Hoover was een principiële tegenstander van federale steun aan individuele burgers. In de jaren dertig probeerden alle naties hun eigen economie te beschermen door protectionistische maatregelen, met als gevolg dat het volume van de internationale handel sterk afnam.

De reactie van de huidige politieke en economische elites is tot op heden heel anders geweest. Er is snel en op relatief omvangrijke schaal geïntervenieerd in de economie. Anders dan in de jaren na 1929 zijn er in elk geval geen maatregelen getroffen die de zaak erger maken dan die al is. Hier en daar is wel sprake van protectionistische geluiden, omdat bij naderheid de eigen natie nu eenmaal – geheel ten onrechte – het veiligste bolwerk lijkt te zijn. Alle deskundigen zijn echter van

Sluiten

[Niet accepteren](#)

mening dat protectionisme in de knop moet worden gebroken.

Trouwens, van analogie gesproken: welke regering had de enorme werkloosheid in de jaren dertig het snelst weggewerkt met gedurfde stimulerende maatregelen? Dat was inderdaad het nationaal-socialistische regime van Adolf Hitler, dat binnen drie jaar een einde maakte aan de werkloosheid, met als ongelukkig gevolg dat het in de jaren dertig een grote populariteit genoot.

Uit: Historisch Nieuwsblad 3, 2009

Vind ik leuk 2 Tweeten G+ 0

Maarten Magazine

- [Abonneren](#)
- [Contact](#)
- [Lezersservice](#)
- [Vacatures](#)
- [Algemene Voorwaarden](#)
- [Privacy & Cookiebeleid](#)
- [Mijn Maarten](#)
- [Archief](#)

